

Et gravsted – en myte og et testamente

Af Ketty Johansson

Ketty Johansson

Født 13. september 1942 i Torslev. Opvokset i Bonderup, nu bosat i Nørresundby.

Cand.mag. i historie og engelsk fra Aalborg Universitet.

Museumsleder for Sundby Samlingerne og arkivleder for Sundby Samlingernes lokalhistoriske Arkiv 1984-2012.

Forfatter til bogen »Lerup-Tranum Øster Svenstrup« 1989. Bidrager til en række historiske bøger, herunder Han Herred Bogen samt Årbog fra Himmerland og Kjær Herred, Vendsyssel Årbog og Barn af Vendsyssel.

Flittigt benyttet forelæser og foredragsholder.

På Tranum Kirkegård til venstre for hovedgangen tæt på våbenhuset er et familiegravsted omkranset af en tæt hæk. Gravstedet rummer medlemmer af familien Kronborg og Isager fra Nørre Skovsgaard og Kokkedal. Den seneste urnenedsættelse er fra år 2000, hvor en slægtning fra USA ønskede at afvente evigheden i familiens skød.

Der er i alt otte mindsten. Den ældste er over Chr. Kronborg (1813-93) født på Vester Kjeldgaard i Kettrup Sogn, død på Nørre Skovsgaard, og hans anden hustru, Karen Kronborg (1833-1912).

Chr. Kronborg var den sidste skudehandler ved Tranum Strand. Kronborg overtog en skudehandlerbevilling i 1837 ved giftermål med skudehandler Lars Nielsen Bonderups enke, Ane Kirstine Rasmusdatter (1798-1857). Chr. Kronborg giftede sig anden gang i 1869 med den 20 år yngre Karen Christensdatter fra Nørre Økse. Samme år købte han Nørre Skovsgaard.

Der var seks børn i ægteskabet, men kun to blev voksne: sønnen Mogens Brix Kronborg, født 1870, og datteren Elisabeth Birgitte Kronborg, født 1872. Elisabeth blev i oktober 1896 gift med Niels Thorvald Isager. Det er Isagerfamiliens efterkommere, der er begravet i familiegravstedet.

I denne sammenhæng er det Mogens Brix Kronborg, der er hovedpersonen. Ved Træf Han Herred 21. juni 2014 blev jeg præsenteret for en historie om Mogens Brix Kronborg, der døde som 30-årig. Han var da bestyrer af Nørre Skovsgaard for moderen. Det blev fortalt, at Mogens Brix havde begået selvmord. Det er en myte. Han døde på Aalborg Sygehus efter nogen tids alvorlig sygdom.

Myten om hans død for egen hånd er hermed manet i jorden, men der var

et skær af familieskandale omkring hans levned. Han var blevet far til en uægteskabelig datter. I proprietærkredse var det utænkeligt at gifte sig med pigen, der formodentlig havde været tjenestepige på Nørre Skovsgaard. Mogens Brix slog dog ikke hånden af datteren og hendes mor. Vi véd, at den unge pige var fra Nørresundby, hvor forældrene – mor og stedfar – havde et gæstgiveri, Café Limfjorden, hvor Sømandshjemmet senere blev indrettet.

11. februar 1901, fire dage før han døde, oprettede Mogens Brix Kronborg et testamente, hvori han bestemmer:

»Af min efterladte formue skal forlods udredes til:

1. Min Datter Johanne Marie Kronborg med ugift Marie Nielsen i Aalborg den Sum 20.000 Kr., der indtil hendes 18. Aar inddrages under Overformynderiets Styrelse på den Maade, at Moderen haver Renten af Kapitalen til Barnets Opdragelse

2. *Mit nævnte Barns Moder, bemeldte Marie Nielsen, den Sum af 20.000 Kr.*
 3. *Min fætter Christian Kronborg Brix på Nørbjerggaard den Sum af 15.000 Kr.*
 4. *Arbejdsmand Søren Iversen paa Nørre Skovsgaards Mark den Sum 2.000 Kr. som Paaskønnelse for lang og tro Tjeneste paa Nørre Skovsgaard*
 5. *Jens Christian Larsen af Mellem Mølle den Sum 3.000 Kr., der ligeledes skal udbetales som Paaskønnelse for lang og tro Tjeneste.*
 6. *Chr. Nielsen Christensen, Søn af Lars Mose Nielsen, Fredensdal, der er 9 Aar gammel og for Tiden opholder sig paa Nørre Skovsgaard, den Sum 1.000 Kr.*
 7. *Vedligeholdelsen af min Faders Gravsted og efter min Moders Død og forsaavidt hun begravnes sammesteds tillige hendes Gravsted den Sum 2000 Kr., der enten ved en Panteobligation skal sikres med en 1. Prioritet i Nørre Skovsgaard eller ogsaa udbetales til et Legat og sikres paa betryggende Maade som umyndiges Midler. Den aarlige Rente af Kapitalen skal først anvendes til Gravstedets Vedligeholdelse, hvorefter der for at føre Tilsyn med den forsvarlige Vedligeholdelse skal udbetales et aarligt Vederlag af 25 Kr. til den af Sognets Lærere, der bor nærmest Kirkegaarden og er villig til at overtage Tilsynet, og bor der to Lærere lige nær ved Kirkegaarden, skal Hvervet overgaa til den ældste af dem, hvis han vil overtage samme. Maatte der blive et Beløb tilbage af den aarlige Rente, skal dette tilflyde de Fattiges Kasse i Sognet. Det forventes at Sogneraadet vil bestyre Kapitalen og føre Overtilsyn med Vedligeholdelsen af Gravstedet.*
- Til Bekræftelse med min Underskrift i Overværelse af Notarius Publicus med Tilføjning, at der ved min Død endvidere skal udbetales 500 Kr. til Politibetjent H. Mains i Fjerritslev.*

*Aalborg den 11. Februar 1901
Mogens Brix Kronborg«*

Ved testamentets oprettelse og underskrift bor Mogens Brix i en lejlighed Aalborg. Han dør fire dage senere på Aalborg Sygehus.

Mogens Brix Kronborg blev begravet på Tranum Kirkegård 22. februar 1901.

Gravmindet er den smukke, knækkede søjle i sort, poleret marmor med en sørgende due. Lænet op ad søjlen tæt ved hækken står en anden mindesten i samme materiale med teksten:

Hvil i fred elskede Mogens Brix Kronborg

Fra to der aldrig glemmer dig

Ifølge pålidelig kilde blev gravstenen aldrig rejst, den har altid stået i skjul. Familien ville ikke mindes skandalen!

Mogens Brix Kronborg er i min familie altid blevet mindet med stor veneration. Min oldefar, Søren Iversen (Kristensen), der arvede 2.000 kroner, kunne købe et husmandssted i Møgelvold i Lerup Sogn for arven og derved få foden under eget bord.

Efter Mogens Brix Christensens død overgik Nørre Skovsgaard til svogeren Niels Thorvald Isager, der formelt blev ejer fra 1904 til 1916, hvor han solgte til Jacob Christensen. Nørre Skovsgaard blev i 1924 overtaget af Han Herreds Udstykningsforening, der i 1924-28 udstykkede 17 husmandsbrug.

Thorvald Isager købte i 1930, efter udstykningen af 23 husmandsbrug, resterne af herregården Kokkedal med selve slottet og skoven.

De øvrige seks gravsten i familiegravstedet rummer de jordiske rester af Elisabeth og Thorvald Isager samt fire børn og et barnebarn.

At gå en tur på en kirkegård er som at blade i sognets og slægternes historiebog. For nogle er det det sidste blad, for andre er det et af bladene i en fortløbende beretning.

Vor berømte filosof Søren Kierkegaard skriver: »Det er en kærlighedsgerning at erindre en afdød.« Her er i sandhed et eksempel i den ikke-rejste gravsten ved foden af den knækkede søjle.

Ovenstående er en af mange historier på godt og ondt, som vore kirkegårde er så rige på.

Kilder

Det jyske Landsarkiv: B32-5114 pag. 456-38 (testamentet).

Hanherredernes Udstykningsforenings Historie, 1909-1934, ved Edvard Danielsen »Bakkebo«, Aggersund.

Ketty Johansson: Lerup-Tranum Øster Svenstrup, 1989, s. 157 ff.

Livet i det gamle Torslev Sogn 2, 2010.